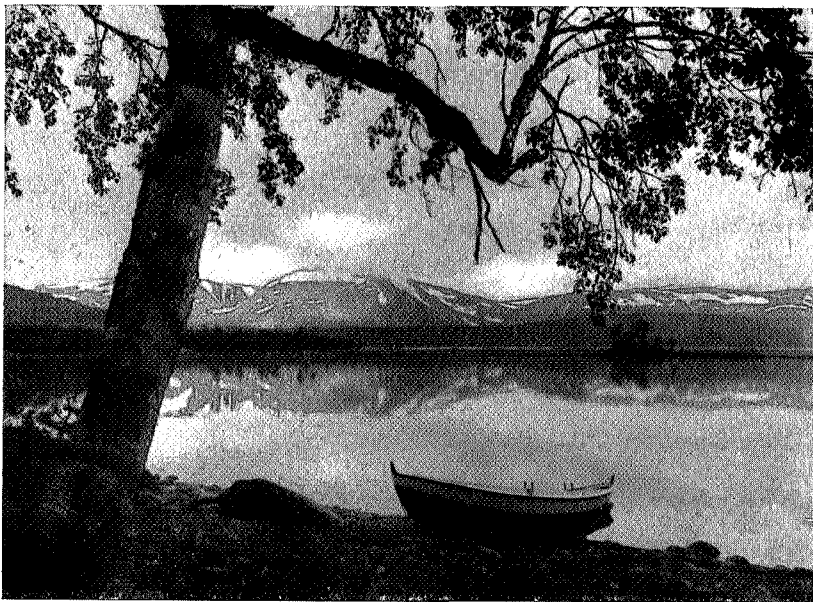

ned. Snart ligger en og drømmer — om vidda. Har den rent maktstjålet en, bergtatt? Overtro hørte forfedrenes kultur til og er ikke forening med nutidens; men kanskje er det det nedarvede instinkt i en som gjør fjellet den dag i dag til en hildring. Ett er sikkert: man ser til vidda i ærbødig aktelse og elsker den. Vidda er alles frie rike. Og når sola på nytt kaster strålene sine over det vakre moseteppet, stiger ens mot og vitebegjærighet om ødemarken igjen og en får lyst til bare å gå — gå over alle vidder...

Ludv. Eggen.

Majavatn

J. Johansen

På taket av Trøndelag.

I store trekk kan Trøndelag sammenlignes med en vinkelbygning hvor fløyene åpner seg mot nordøst og vest. Dette forklarer en god del av værlaget i Trøndelag, men takket være den «hekk» av høye fjell som Hemne og Fosen er fylt av, blir det lunt i det store fjordbekken som Golfstrømmen stadig pumper varmt vann inn i. For så å bli i bildet vil vi tenke oss en tur opp på vestfløyens tak og her møter vi Dovre med Snøhetta som mønets høyeste punkt. Ja, i lange tider gikk Snøhetta for å være Norges høyeste fjell. I historien forekommer navnet Dovre fra de eldste tider og får sitt mest hedrende uttrykk på Eidsvoll i 1814 gjennom de vakre ord: Enig og tro til Dovre faller. For den som vil besøke Trøndelag sydfra og ikke vil nytte sjø- eller luftveien er Dovre ikke til å komme forbi.

Det lønner seg å stanse heroppe på taket av flere grunner. Vi er her i et av landets tørreste strøk — et forhold som alle fotturister setter stor pris på. Vi har her merkelige ting å vise av landets fugleliv — Fokkstumyrene. For den som interesserer seg for plantelivet vil en tur til Knutshø være av overordentlig stor nytte, og til for få år siden hadde vi også her en severdighet i dyrelivet — moskusoksene på Dovre. Og her er vi ved kjernen i denne lille artikkelen: et intervju med mannen som hadde oppsynet med disse moskusoksene — John Angard fra Dombås. Han er gårdbruker av fag og hans hobby er friluftsliv. Dette har han omsatt i praksis, slik at han er jakt- og fiskeoppsyn for staten.

Slik kom han da også i kontakt med 10 moskusdyr som i

Dit — og ikke lenger!

Jon Angard

1931 ble innfanget på Øst-Grønland. Pr. båt ble dyrene fraktet til Ålesund, derfra til Åndalsnes på samme måten og så med tog til Hjerkin hvor de ble sloppet. Vi spør Angard om dyrene var urolige da de endelig slapp løs, men han forteller at de holdt seg i nærheten av Hjerkinnhø og bare langsomt trakk de seg første året over mot Vålåsjø. Da det var forholdsvis unge dyr og man ikke hadde stor erfaring for deres evne til selv å skaffe seg mat, ble det utpå etter vinteren første året lagt ut høy til dem. Etterhvert trakk flokken seg innover mot Snøhetta og Oppdal. De fleste dyr holdt sammen, men enkelte dro ut på egen hånd og opptrådte både ved Hjerkin og i tjukkeste bygda i Oppdal. Videre forteller Angard at i 1934 omkom 5 dyr i et snøskred. Da var allerede flokken begynt å vokse, idet etpar kalver var observert.

I 1938 ble det igjen sloppet 2 moskusdyr som også var fanget på Grønland. Flokken vokste og trivdes og var allerede blitt en turistattraksjon da krigen brøt ut også i vårt land. Ialt regner Angard med at det ved krigsutbruddet i 1940 var 14 moskusdyr på Dovre.

Vi spør Angard om dyrene var stridslystne og gikk angrepsvis tilverks. «Jeg har aldri hørt at noen er blitt angrepet av dem, men

Moskusdyr

Jon Angard

derimot vet jeg at mange er blitt alvorlig skremt av dem. Fra Nansens, Sverdrups og Amundsens beretninger vet vi at moskusdyrene ved fare har sin egen måte å møte denne på. Helst trekker flokken seg unna, men er det ingen annen utvei, stiller de voksne dyr seg med oksene ytterst i en ring. Inni ringen stiller så hunddyrene seg med ungdyr og kalver i midten. Som hos alt hornkveg «blåser» særlig oksene i nesene når de vil skremme bort fiender, og moskusdyrene er rene eksperter i å blåse,» forteller Angard. «En annen eiendommelighet ved den måten moskusdyrene danner karré er at oksene etter tur foretar utfall mot fienden og det i et tempo som er helt overraskende for disse store, tunge dyr. Det har hendt at fotojegere som absolutt måtte ha et fint nærbilde av en slik karré har fått annet å tenke på, idet de måtte «ta paling» fortere enn fort. Den som har sett to av disse kolossene slåss, ønsker seg neppe i nærheten da,» sier Angard. «Spesielt avskrekkende er den brede hornrota som dekker dyrenes skalle og de sylkvasse hornspisser som peker faretruende framover.»

Forsøket med å øke Norges dyreliv med en moskusdyrestamme på Dovre så ut til å skulle lykkes. Dyrene trivdes og formerte seg. De sjenerte ingen og nyttiggjorde seg vidder som ellers bare var villreinens. Det var derfor meget sørgelig at tyskerne også skulde ødelegge dette tiltak for oss. For krigens gang hadde moskusdyrene neppe

noen betydning, selv ikke forsyningsmessig. Når tyskerne allikevel skjøt dyrene ned, må man se dette som ren ødeleggelseslyst — forfengelig, misforstått jaktiver.

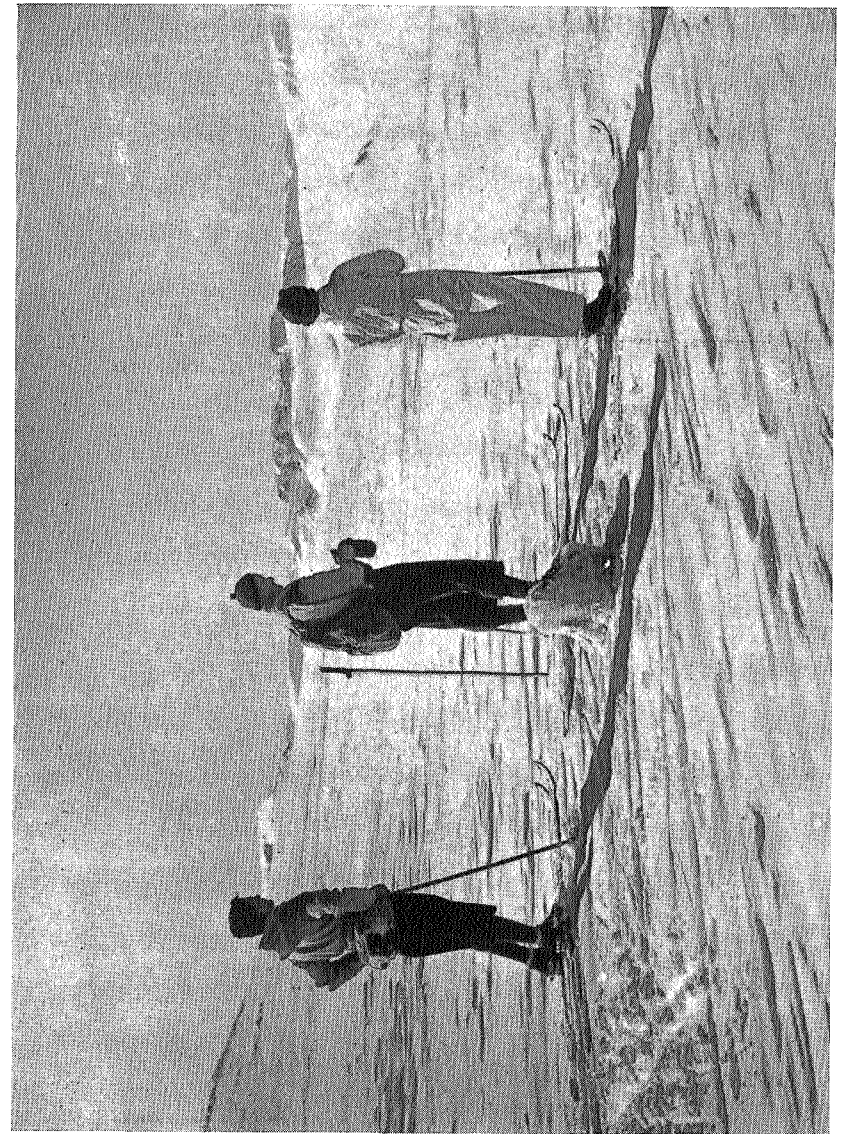
Fangstfolk fra Grønland som har fulgt moskusdyrene til Dovre mener at beiteforholdene er meget gode her, og vi slutter med det ønske som Angard uttrykte: La oss håpe at det snarest igjen må bli forsøkt å skape en stamme av dette sjeldne vilt i disse trakter. At det vil bli en turistattraksjon av rang, er hevet over enhver tvil.

Magne Haave.

Snøras i Bymarka

Magne Haave

Trollheimen fra Blåfjort

J. Geelmuyden